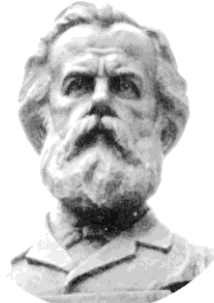

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

СЕРІЯ 15
“НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
/ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ”

ВИПУСК 6 (88) 17

Київ

Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова
2017

УДК 0.51

ББК 95

Н 34

WEB сторінка електронного видання : <http://enpuir.npu.edu.ua>; <http://www.ffvs.npu.edu.ua/chasopys-npu-seriia-15>

Збірник входить до переліку наукових видань, затверджених постановами ВАК України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт:

“Педагогічні науки” – фахове видання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України № 1222 від 07.10.2016

“Фізичне виховання і спорт” – фахове видання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України № 528 від 12.05.2015 р.

Державний комітет телебачення і радіомовлення України: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації - серія КВ № 8821 від 01.06.2004 р.

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. **Серія № 15. “НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ / ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ”** зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – Випуск 6 (88)17. – с. 83

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень і експериментальної роботи в галузі педагогічної науки, фізичного виховання та спорту, висвітлюються педагогічні, психологічні і соціальні аспекти, нові технології навчання фізичної культури, практики підготовки спортсменів. Збірник розрахований на аспірантів, докторантів, вчителів і викладачів фізичного виховання, тренерів і спортсменів.

Редакційна рада:

Андрущенко В.П.	доктор філософських наук, академік АПН України, рек. НПУ імені М.П. Драгоманова; (<i>гол.Ред. ради</i>);
Андрусишин Б.І.	доктор історичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Бех В.П.	доктор філософських наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Биковська О.В.	доктор пед. наук, професор (<i>секретар Редакційної ради</i>); НПУ імені М.П. Драгоманова;
Бондар Вол. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Бондар Віт. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Дробот І.І.	доктор історичних наук, професор, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Жалдак М.І.	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Мацько Л.І.	доктор філологічних наук, професор, академік АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Падалка О.С.	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Синьов В.М.	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова;
Шут М.І.	доктор фізико-математичних наук, професор, академік АПН України, НПУ імені М.П. Драгоманова.

Відповідальний редактор О. В. Тимошенко**Редакційна колегія:**

Ареф'єв В.Г.	доктор педагогічних наук, професор, академік АНВО України, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Архипов О.А.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Волков В.Л.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Дубогай О.Д.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Медведева І.М.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Приймаков О.О.	доктор біологічних наук, професор, академік АНВО України, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Сущенко Л.П.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Тимошенко О.В.	доктор педагогічних наук, професор, академік АНВО України, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Ткачук В.Г.	доктор біологічних наук, професор, академік АНВО України, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Іванова Л.І.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Хорошуха М.Ф.	доктор педагогічних наук, професор, НПУ імені М. П. Драгоманова;
Камас'єв О.І.	доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, ХДАФК
Цьось А.В.	доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, СНУ імені Л. Українки
Шкретій Ю.М.	доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, НУФВСУ
Грибан Г.П.	доктор педагогічних наук, професор, академік АНВО України, Житомирський державний університет імені І. Франка
Путров С.Ю.	доктор філософських наук, доцент, НПУ імені М.П. Драгоманова
Агребі Брахім	доктор філософії, професор, Інститут спорту та фізичної культури, Туніс
Бельский І.В.	доктор педагогічних наук, професор, Національний технічний університет, Мінськ, Білорусія
Дадело Станіслав	доктор педагогічних наук, професор, Вільнюський педагогічний університет, Литва
Ейдер Ежи	доктор хабілітований, професор, директор ІФК Щецинського університету, Польща
Ягелло Владислав	доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор Академії ФВіС, Гданськ, Польща

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова

ISSN 2311-2220

© Автори статей, 2017 © НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017

Збірник друкується щомісяця

ЗМІСТ 6(88) 2017

1.	<i>Афанасьєв С. М., Майкова Т. В., Шумська Н. І.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ГОНАРТРОЗІ.....	4
2.	<i>Бала Т. М., Сванадзе А. С., Кузьменко І. О.</i> РІВЕНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ШКОЛЯРІВ 10–11-х КЛАСІВ.....	10
3.	<i>Без'язичний Б.І., Попова А.В., Худякова В.Б.</i> КОМПЛЕКСНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ.....	14
4.	<i>Бойченко С., Залойло В., Гончарук А.</i> СПЕЦИФІЧНІ КРИТЕРІЇ СПРИТНОСТІ ФУТБОЛІСТІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	19
5.	<i>Бондаренко В. В.</i> СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	21
6.	<i>Гармаш А.Г.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ АНТРОПОМЕТРИЧНИХ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОКАЗНИКІВ ЖІНОК ПЕРШОГО ЗРІЛОГО ВІКУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ОЗДОРОВЧИМ ФУНКЦІОНАЛЬНИМ ФІТНЕСОМ НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ ЕКСПЕРИМЕНТУ.....	25
7.	<i>Гусаревич О.В.</i> ІСТОРИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИДІВ СУЧАСНОГО П'ЯТИБОРСТВА НА ПРИКЛАДІ ПРОВЕДЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР 1992 – 2016 Р.Р.....	30
8.	<i>Джим Е.С.</i> ОСОБЕННОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕССА КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ СПОРТСМЕНОВ КОТОРЫЕ ЗАНИМАЮТСЯ БОДИБИЛДИНГОМ В СОРЕВНОВАТЕЛЬНОМ ПЕРИОДЕ С УЧЕТОМ БИОЛОГИЧЕСКОГО ЦИКЛА.....	33
9.	<i>Кашуба В.А., Маслова Е.В., Рычок Т.Н., Лопацкий С. В.</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ РАЗЛИЧНЫХ ГРУПП НАСЕЛЕНИЯ.....	37
10.	<i>Мединський С. В.</i> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ В США (на основі статистичних даних).....	42
11.	<i>Николаенко В.В., Шевченко А. Ю., Булавинец В.А.</i> СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОРГАНИЗАЦИИ ДЕТСКО-ЮНОШЕСКИХ СОРЕВНОВАНИЙ ПО ФУТБОЛУ В УКРАИНЕ И СТРАНАХ ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЫ.....	44
12.	<i>Павленко Д.Г., Першин О.І., Джим В.Ю.</i> ЗАЛЕЖНІСТЬ СПОРТИВНОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД ДАНИХ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ, МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ СИЛОВОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ПАУЕРЛІФТЕРІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	48
13.	<i>Павлюк І.</i> ПРОГРАМИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ГОЛЬФ-КЛУБІВ З РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ПОЛІВ.....	52
14.	<i>Перцухов А. А.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ФУТБОЛІСТІВ 18-19 РОКІВ.....	56
15.	<i>Пивень О.Б., Дорофеева Т.И.</i> ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ УРОВНЯ ФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ У ТЯЖЕЛОАТЛЕТОВ 15-17 ЛЕТ.....	61
16.	<i>Приступа Є., Музика Ф.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СФЕРИ ОЗДОРОВЧОГО ФІТНЕСУ...	66
17.	<i>Присяжнюк С. І., Єретик А. А.</i> СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	69
18.	<i>Степанюк В. В.</i> ОСОБЕННОСТИ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВРАТАРЯ В ФУТБОЛЕ.....	73
19.	<i>Юденюк В.</i> ОЦІНЮВАННЯ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ РУХОВИХ НАВИЧОК УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	79

удосконаленню системи підготовки фахівців для сфери оздоровчого фітнесу.

Опитуванням студентів та викладачів 19 ВНЗ України, яке проводилось в рамках II етапу Всеукраїнської олімпіади зі спеціальності «фітнес і рекреація» (Львів, травень 2017 року) встановлено попит на зазначену спеціальність у ВНЗ. Експертами зазначена необхідність підготовки фахівців для роботи у фітнес-клубах ВНЗ фізкультурного профілю, які повинні бути задіяні до розгляду змісту фітнес-програм.

Прикладом розвитку фітнес-індустрії в Україні є мережа фітнес-клубів «Sport Life». Встановлено, що у Києві функціонує 25 таких фітнес-клубів. У них працює 919 тренерів і лише 44% мають фізкультурну освіту. У Львові функціонують 4 клуби, де працює 183 тренери. З них 44,2% мають фізкультурну освіту, а 55,7% мають іншу освіту або є колишніми спортсменами чи закінчили курси з тих чи інших видів фітнесу. У Дніпрі функціонує 3 клуби цієї мережі, в яких працює 95 тренерів, з яких фізкультурну освіту мають лише 30,5% фахівців.

Доведено необхідність розробки системи підготовки кадрів для оздоровчого фітнесу у ВНЗ фізкультурного профілю.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці освітньої програми з «фітнесу і рекреації» на бакалаврському та магістерському рівнях підготовки.

Література

1. Андреева О. Система підготовки та підвищення кваліфікації фахівців із фізичної рекреації / О.Андреева, О.Благий // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – № 3 (31) . – 2015. – С.5–10
2. Василенко М. Практика професійної підготовки майбутніх фітнес-тренерів у вищих навчальних закладах Польщі / Марина Василенко // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (12–13 трав. 2016 р.). – Львів, 2016. – С. 369-374.
3. Дутчак М. В. Теоретичне обґрунтування кваліфікаційної характеристики фітнес- тренера / М. В.Дутчак, М. М. Василенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 2. – С. 17–21.
4. Дутчак М. В. Класифікація професій у сфері фізичної культури і спорту України: стан та перспективи [Електронний ресурс] / М.В. Дутчак // Спортивна наука України. – 2010. – № 2. – С. 25–41
5. Жданова О. Підготовка фахівців з оздоровчого фітнесу за кордоном / О.Жданова, Л. Чеховська, У. Шевців // Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. – Харків: ХДАФК, 2016. – № 3. – С. 88 –91.
6. Левицкий В. В. Кадровое обеспечение сферы оздоровительного фитнеса в зарубежных странах / В.В.Левицкий // Наука в олимпийском спорте. – 2011.– № 3. – С. 72–84.
7. Михальчук С. Рынок фитнес-клубов как перспективный украинский бизнес [Электронный ресурс] / С. Михальчук. – Режим доступа: http://pro-capital.ua/press_center/expert/view/345/ (дата просмотра 18.04.2017).
8. Національний класифікатор України: класифікатор професій ДК 003-10. - К. : Держстандарт України, 2010 від 28.07.2010 № 327.
9. Чеховська Л. Проблеми організаційно-методичних основ фітнесу в системі масового спорту (спорту для всіх) / Л.Чеховська, О.Жданова // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2016. – № 4 (16).
10. Чеховская Л.Я. Концепция подготовки магистров специальности «Фитнес и рекреация» в ЛДУФК / Л.Чеховская О.Жданова, И.Грибовская, М.Данилевич // Probleme actuale privind perfectiunea sistemului de învățământ în domeniul culturii fizice: Conferința științifică internațională. – Кишинев, 2014. – С. 299-302.
11. Akademia Wychowania Fizycznego Jerzego Kukuczki w w Katowicach. [Electronic resource]. – Access mode: <http://awf.katowice.pl/strona/kierunki-stopnie-i-formy-studiow>
12. Akademia Wychowania Fizycznego we Wroclawe. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.awf.wroc.pl/pl/index>
13. Dalleck L. C. The History of Fitness / L.C. Dalleck, L. Kravitz// IDEA Health and Fitness Source, 2002. – vol. 20(2). – pp.26 – 33
14. Hollasch K. The European Health & Fitness Market Report 2016 [Electronic resource]. – Access mode: http://www.europeactive.eu/sites/europeactive.eu/files/events/EHFF2016/KarstenHollasch_EHFF2016.pdf/ (Date of application 01.04.2017).
15. Sharkey B. Fitness and Health /B. Sharkey. - Champaign, IL: Humain Kinetics, 2002. – 240 p.
16. The IHRSA Global Report 2016. [Electronic resource]. – Access mode: http://download.ihrsa.org/pubs/2016_IHRSA_Global_Report_Preview.pdf (accessed 03.04.2017).

Присяжнюк С. І.

Державний університет телекомунікацій

Єретик А. А.

Київський університет імені Бориса Грінченка

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Країна, державні інститути якої сприяють вихованню здорових духовно і фізично членів суспільства, завжди має перевагу у своєму розвитку, особливо у соціальній та економічній сферах [2].

Діюча система фізичного виховання студентської молоді України припускає створення в масштабах держави і на рівні вищих навчальних закладів, визначених стандартизованих ідеологічних, програмно-нормативних і організаційних основ фізичного виховання та умов для його реалізації. Зокрема, передбачається виконання соціального замовлення держави і суспільства на зміцнення здоров'я, загально кондиційну та професійно-прикладну фізичну підготовку студентів шляхом організації у вищих навчальних закладах обов'язкових навчальних та поза навчальних факультативних занять різними практико-діяльними компонентами фізичної культури з обов'язковою реалізацією базового компонента, орієнтованого на

оволодіння особистою фізичною культурою фахівця [1].

Негативний вплив середовища на людину у сучасних умовах постійно посилюється. Одним із чинників, за допомогою якого йому можна протистояти, є необхідність постійно підвищувати адаптаційні можливості людини, що забезпечить стан здоров'я на відповідному рівні, зменшить зростання захворюваності, збільшить середню тривалість життя. Разом з тим, за останні роки ці компоненти характеризуються як вкрай негативні. Має місце широке розповсюдження шкідливих звичок та надзвичайно недостатній рівень фізичної активності людей, і зокрема, студентської молоді. З метою профілактики захворювань та підвищення адаптаційних можливостей засобами фізичної культури та спорту займається лише біля 10,0 % населення при тому, що місце останніх у збереженні та зміцненні здоров'я, підвищенні працездатності, продовженні активного довголіття загальновідоме.

Ключові слова: система, вищий навчальний заклад, фізичне виховання, студенти, здоров'я.

Присяжнюк С.И., Еретик А.А. Система управления физическим воспитанием в высших учебных заведениях Украины. Страна, государственные институты которой способствуют воспитанию здоровых духовно и физически членов общества, всегда имеет преобладание в своём развитии, особенно в социальной и экономической сферах [2].

Действующая система физического воспитания студенческой молодежи Украины допускает создания в масштабах государства и на уровне высших учебных заведений, определенных стандартизированных идеологических, программно-нормативных и организационных основ физического воспитания и условий для его реализации. В частности, предусматривается выполнение социального заказа государства и общества на укрепление здоровья, общекультурно-образовательную и профессионально-прикладную физическую подготовку студентов путем организации у высших учебных заведений обязательных учебных и внеучебных факультативных занятий разными практико-деятельными компонентами физической культуры с обязательной реализацией базового компонента, ориентированного на овладение личной физической культурой специалиста [1].

Ключевые слова: система, высшее учебное заведение, физическое воспитание, студенты, здоровье.

Prysiazhnyuk S.I., Eretyc A.A. The management system of physical education in universities of Ukraine. Country, which state institutions promote education of healthy society, always has an advantage in its development, especially in social and economic spheres. [2]

The current system of physical education of students in Ukraine suggests the creation of as defined standardized ideological, program-regulatory and institutional framework of physical education and conditions for its implementation at a state level and at the level of higher education. In particular, it is supposed the implementation of strengthen health and general conditioning and professionally applied physical preparation of students on the social order of the state and society. This is will be achieved by organizing in universities mandatory training and outside training elective courses with different components of physical training with obligatory realization of a basic component, which is based on personal mastery of physical education specialist [1].

The negative impact of the environment on people in modern terms is constantly increasing. One of the factors by which it can confront is the need to continually improve the human adaptive capacity, which will provide health status at the appropriate level, reduce the growth of incidence and increase life expectancy. However, these components described as extremely negative in recent years. There is a widespread of bad habits and insufficient physical activity of people, and particularly of students. Only about 10.0% of the population engaged in physical culture and sports in order to prevent diseases and increase adaptive capacity despite the role of the last in preserving and strengthening health, increasing efficiency is proverbial.

Key words: system, higher education institutions, physical education, student, health,

Актуальність. Перед вищими навчальними закладами України стоять відповідальні завдання щодо виховання студентської молоді, визначені в Указі Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [7] та постанові Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» [5]. Вищі навчальні заклади зобов'язані готувати висококваліфікованих фахівців, відданих своєму народу і державі, вихованих у дусі ідейного патріотизму нашої нації, людей готових всебічно загартованих і готових до праці та оборони Батьківщини.

Сучасні зміни в системі фізичного виховання студентської молоді в Україні висувають перед вищими навчальними закладами завдання докорінного і всебічного поліпшення професійної підготовки майбутніх фахівців у різних галузях. Зміни цільової спрямованості фізичного виховання, суть якого зводиться до формування фізичної культури особистості, вимагає від навчально-виховного процесу відмови від авторитарних методів, врахування інтересів і потреб студентів, а також формування у них мотивації щодо використання засобів фізичної культури та спорту у підвищенні розумової працездатності, особистого фізичного і духовного вдосконалення.

Зміни соціокультурних процесів в суспільстві зумовлюють прагнення молоді до заперечення сталих фізкультурно-спортивних традицій у вищих навчальних закладах і формування нових стереотипів різних виявів рухової активності, оптимально відповідних їх стилю, способу життя, соціально-психологічному і морфофункціональному статусу, особливостям ментальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості та творчої саморегуляції кожного громадянина України, оновлення змісту освіти й організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних здобутків

(М.Ф. Дмитриченко, Б.І. Хорошун, О.М. Язвінська, В.Д. Данчук, 2007).

Нині необхідно суттєво скоригувати спрямованість освітнього процесу. Світ вступив у період, коли зміна ідей, технологій, знань відбувається швидше, ніж зміна поколінь людей. Звідси очевидно, що навчити дитину на все життя не можна, тому не треба зводити навчання лише до засвоєння студентом певного обсягу знань. Крім цієї функції навчального процесу, виникає завдання навчити самостійно навчатися, оволодівати новою інформацією, формувати в студента життєво важливі для нього компетенції. Освіта має готувати студентську молодь, здатну сприймати зміни, творити їх, розцінювати змінність як органічну складову власного способу життя, виховувати спроможність використовувати засоби фізичного виховання для підвищення розумової працездатності та зміцнення соматичного здоров'я. Інноваційний характер сучасної цивілізації й економіки вимагає інноваційний тип людини, яку може сформувати лише інноваційна за своєю сутністю освіти.

В основі навчально-виховної роботи вищої школи лежить принцип комплексного підходу до проблеми виховання студентської молоді, який включає в себе єдність ідейно-політичного, патріотичного, трудового, морального, естетичного та фізичного виховання. У цих умовах суттєво зростає значення фізичного виховання майбутніх фахівців як засобу зміцнення їхнього здоров'я і підвищення рівня фізичної підготовленості, що є основою високої працездатності, творчої активності і трудового довголіття та відновлення організму [6, 9, 10, 11 та ін.].

Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів являє собою складну динамічну систему, розвиток і удосконалення якої пов'язано з розвитком нашого суспільства [3, 4]. Фізичне виховання студентів необхідно розглядати з двох взаємопов'язаних між собою позицій, а саме:

- як одну із дисциплін навчального плану і складову частину навчально-виховного процесу вищої школи;
- як важливу складову частину єдиної загальнодержавної програми фізичного виховання населення [5, 7].

Завдання. Здійснити аналіз державних документів та науково-педагогічних літературних джерел щодо тенденції розвитку фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах за роки незалежності України.

Подальше удосконалення фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів України безпосередньо пов'язано з необхідністю покращення системи управління.

Результати дослідження. В Україні за роки її незалежності склалася визначена підсистема фізичного виховання студентів, загальні контури якої закріплені низкою нормативних документів [1, 5, 7].

Система багато в чому зберегла характер унітарної системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів, що сформувалася за роки радянської влади у колишніх республіках СРСР, особливості якої досить предметно представлені у програмних документах та спеціальній літературі.

Діюча система фізичного виховання студентської молоді України припускає створення в масштабах країни і на рівні вищих навчальних закладів, визначених стандартизованих ідеологічних, програмно-нормативних і організаційних основ фізичного виховання та умов для його реалізації. Зокрема, передбачається виконання спеціального замовлення держави і суспільства на зміцнення здоров'я, загальної кондиційності і професійно-прикладну фізичну підготовку студентів шляхом організації у вищих навчальних закладах обов'язкових навчальних та поза навчальних факультативних занять різними практико-діяльними компонентами фізичної культури з обов'язковою реалізацією базового компонента, орієнтованого на оволодіння особистою фізичною культурою фахівця [1, 7].

Для ефективного функціонування системи передбачалось наявність на рівні вищих навчальних закладів кадрового, медичного, науково-методичного, інформаційного, матеріально-технічного, фінансового, мотиваційного та управлінського забезпечення.

Дослідження показує, що сформована у Вищих навчальних закладах України система фізичного виховання студентської молоді недостатньо ефективна. Вона не виконує повною мірою соціальне замовлення держави на забезпечення здоров'я, загальної кондиційності та спеціальної професійно-прикладної психофізіологічної підготовленості студентів до життєдіяльності та професійної роботи, а також вимагає подальшого удосконалення. На це багаторазово вказує цілий ряд державних документів [4]. На це ж звертають увагу і фахівці в галузі фізичного виховання [3, 5, 7].

Про ефективність сформованої в нашій країні системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів можна цілком виразно стверджувати за результатами тестування фізичної підготовленості, обстежень стану здоров'я студентської молоді, вивчення професійної працездатності та фізичної готовності і надійності випускників вищої школи.

Так, за даними Р.Т. Раєвського (2011 р.) виявлено: високий рівень фізичної підготовленості 7,4 %, вище за середній – 24,7 %, середній – 26,1 %, нижче середнього (враховуючи недопущених до тестування) – 41,8 % студентів.

Разом з тим рівень здоров'я, фізичної надійності і готовності до активної життєдіяльності і високопродуктивної праці випускників наших вищих навчальних закладів останній час далекий від світових стандартів.

За даними медичних обстежень, спеціальних опитувань і літературних джерел:

– на 100 студентів, які пройшли медичний огляд, 95-96 і більше захворювань різної етіології;

– із 10-ти студентів 9-ть мають відхилення в стані здоров'я;

– понад 50 % студентів знаходяться на диспансерному обліку;

– кожен 5-й студент (на гуманітарних факультетах – кожен 3-й, а іноді навіть 2-й) віднесений до підготовчої, спеціальної медичних груп або звільнений за станом здоров'я від фізичних навантажень;

– рівень понад 50 % молодих людей, які навчаються у вищих навчальних закладах України, не відповідає навіть середньому рівню державного стандарту фізичної підготовленості, що гарантує стабільне здоров'я.

Надзвичайно інформативним показником здоров'я молодих людей є їхній біологічний (функціональний) вік, за яким можна стверджувати про темпи старіння студентів. За даними комп'ютерної діагностики, у студентів біологічний вік випереджує календарний на 25-35 років залежно від статі, що свідчить про прискорені темпи старіння більшості досліджуваних. Велике

розповсюдження серед студентської молоді, за даними студентських поліклінік, мають захворювання опорно-рухового апарату, серцево-судинної, травної, ендокринної, сечостатевої систем та хвороб очей [5].

В останні роки серед студентської молоді відзначається помітне збільшення різних психічних розладів, чому сприяє низька якість життя, значні психоемоційні навантаження, стресові ситуації, якими наповнена життєдіяльність і навчання студентів. Велике занепокоєння викликає збільшення серед студентів таких захворювань, як СНІД, венеричні хвороби, туберкульоз, чесотка, педикульоз (В.І.Черниш, А.М.Меліщенко, 2003).

Проведений аналіз свідчить, що здоров'я студентської молоді України суттєво підривають велика схильність до спадкових і дегенеративних захворювань, „шкідливі” фактори навколишнього середовища (забруднення повітря, води канцерогенними речовинами, підвищений радіаційний фон тощо); негативні елементи способу життя: тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків, безладний секс; нераціональне харчування та праця, психічні навантаження, пов'язані із стресовими ситуаціями, низький рівень особистої та суспільної гігієни, валеологічної культури, якості життя, побуту, пов'язані з браком матеріальних засобів тощо.

Велике значення має неефективність профілактичних заходів, несвоєчасне надання медичної допомоги з боку студентських поліклінік, недоступність профілакторіїв, спортивно-оздоровчих таборів.

Опитування понад 3 тис. керівників і провідних спеціалістів трудових і творчих колективів України виявив, що близько 60 % випускників вищих навчальних закладів в силу низького рівня здоров'я і фізичної підготовленості не готові сьогодні працювати з тією віддачею, яка необхідна в сучасних ринкових відношеннях.

Фізичне виховання, що здійснюється у вищій школі України завжди традиційно забезпечувало здоров'я та високу фізичну дієздатність випускників вищих навчальних закладів. Це достатньо чітко було усвідомлено нашим суспільством і державою, що знайшло відображення в Конституції України (2004 р.), в Законі України „Про фізичну культуру і спорт” (2009 р.), Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту в Україні (1994 р.), Цільовій комплексній програмі „Фізичне виховання – здоров'я нації” (1998 р.), Національній доктрині розвитку освіти (2001 р.), пакеті нормативних актів про фізичне виховання, розробленими і прийнятими після здобутку незалежності нашої країни.

На жаль, в останній час проглядається тенденція грубого порушення усіх основних державних документів, що регламентують постановку фізичного виховання у вищих закладах освіти України. Наслідки такі, що сьогодні державні установки на стан фізичного виховання у вищих закладах освіти країни не реалізується у повній мірі у 80 % державних та 90 % приватних ВНЗ з різних причин, зокрема і з посилкою на практику європейських вищих навчальних закладів, де фізичне виховання студентів віддано спортивним клубам. Однак така постановка фізичного виховання нині не можлива для нашої країни виходячи із таких обставин:

– ліквідація кафедр фізичного виховання у ряді вищих навчальних закладів України рішенням ректорів, не дивлячись на те, що у протоколі за підсумками наради з представниками центральних органів виконавчої влади та фахівців галузі фізичної культури та спорту «Про подальший розвиток студентського спорту у вищих навчальних закладах України», яку проводив Віце-прем'єр-міністр України Кириленко В.А. 12 жовтня 2016 року було зазначено:

2. МОН України за участю заінтересованих органів виконавчої влади опрацювати питання щодо:

внесення змін до нормативно-правових актів з метою передбачення відповідальності керівників навчальних закладів за дотримання належних умов для ведення здорового способу життя, забезпечення фізіологічних норм рухової активності студентів та розвиток спортивного матеріально-технічної бази навчального закладу;

введення на 1 і 2 курсі у вищих навчальних закладах обов'язкового предмету «Фізична культура» (в обсязі не менше 4-х годин на тиждень);

внести до структури стандарту вищої освіти компетентності, яка передбачатиме збереження здоров'я студентської молоді на основі використання різних видів та форм рухової активності.

Про результати до 20 грудня 2016 року поінформувати Кабінет Міністрів України.

6. МОН України за участю Співки ректорів вищих навчальних закладів України додатково опрацювати питання щодо відновлення у вищих навчальних закладах кафедр фізичного виховання.

Про результати до 1 грудня 2016 року поінформувати Кабінет Міністрів України.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

1. Вирішення проблемних питань фізичного виховання у вищих навчальних закладах України, що виникли в ході державної реформи вищої освіти, лежать у площині тактичного і стратегічного підходу до їх розв'язання.

Лист Міністерства освіти і науки України від 13.03. 2015 р. № 1/9-126 «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році», в якому, розглянуто можливість організації та проведення занять з фізичного виховання у спортивних секціях факультативно (тобто за бажанням студентів), спричинив критичну ситуацію у суспільстві і проблема досягла «точки кипіння».

2. Зазначений лист МОН України спричинив далекоглядні рішення окремих ректорів, які навіть з вересня 2015 року уже були налаштовані здавати в оренду спортивну базу, яка вивільнялася за рахунок скорочення фізичного виховання у вищому навчальному закладі. Внаслідок чого, формувалася небезпечна тенденція щодо відмови ВНЗ від занять з фізичного виховання через необхідність економії коштів на утримання спортивних споруд. Випадки негативної тенденції поширювалися і в інших питаннях організації фізичного виховання.

3. Серед стратегічних завдань розв'язання проблеми модернізації фізичного виховання є нагальна проблема негайної розробки нормативного акту щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

Перспектива подальших розвідок у даному напрямі передбачає подальше вивчення державних і нормативних документів для підготовки пропозицій державним органам і Міністерству освіти і науки України щодо модернізації фізичного

виховання у вищих навчальних закладах України.

Література

1. Домашенко А.В. Організаційно-педагогічні засади системи фізичного виховання студентської молоді України: автореф. дисертації на здоб наук. ступ. канд. н. з фіз. вих.: 24.00.02 (Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення) / А.В. Домашенко. – Львів: ЛДІФК, 2003. – 16 с.
2. Канішевський С.М. Відтворення системи фізичного виховання студентів в Україні / С.М. Канішевський // Фізична підготовленість та здоров'я населення: Зб. наук. матеріалів Міжнар. наук. симпозиуму (9-11 липня 1998 р. Одеса, Україна). – Одеса: ТЕС, 1998. – С. 30-32.
3. Макаров Р.Н. Профессиональная надежность и пути конструирования целевой модели и физической подготовки специалиста / Р.Н. Макаров // Фізична підготовленість та здоров'я населення: Зб. наук. матеріалів Міжнар. наук. симпозиуму (9-11 липня 1998 р. Одеса, Україна). – Одеса: ТЕС, 1998. – С. 12-15.
4. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К.: Державний комітет України з питань фізичної культури і спорту, 2004. – 16 с.
5. Присяжнюк С.І. Оздоровча фізична культура студентів вищих навчальних закладів ІТ-технологій: Підручник / С.І. Присяжнюк, Д.Г. Оленца, Ю.М. Парчевський. – К.: НУБіП України, 2016. – 508 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248719427>.
7. Раевский Р.Т. Проблемы физической подготовленности современного человека и пути их решения на рубеже XXI века / Р.Т. Раевский // Фізична підготовленість та здоров'я населення: Зб. наук. матеріалів Міжнар. наук. симпозиуму (9-11 липня 1998 р. Одеса, Україна). – Одеса: ТЕС, 1998. – С. 16-18.
7. Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».
8. Glanz K., Lewis F.V., Rimer B.K. Health behavior and health education: Theory, research and practice / - San-Francisco: Jossey Bass, 1990. – 252 p.
9. Ulatovsky T. i inni. Teoria sporty. – Warszawa: RCMSzKFIS, 1992. – 322 str.
10. Wilmore J.H., Costill D.L. Physiology of sport and exercise. – Champaign: Human kinetics, 1994. – 549 p.
11. Pane S. Physical education and health in Great Britain // British Journal of physical education. – 1986. – № 1. – P. 91-96.

Степанюк В. В.

Національний університет пищевых технологий Украины

ОСОБЕННОСТИ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВРАТАРЯ В ФУТБОЛЕ

Анализ исследований и публикаций показывает, что проблема всесторонней подготовки вратарей в футболе изучалась, однако работ посвященных характеристике игровой деятельности недостаточно. Поэтому, в работе рассмотрены и изучены положения и выводы специалистов, в которых уточняется смысл функций вратаря в соревновательной деятельности, требования к качеству выполнения технико-тактических действий, дается описание особенностей игры вратаря на современном этапе развития футбола. Использование данных технико-тактических двигательных действий вратарей разной квалификации в учебно-тренировочном процессе обеспечит достоверное повышение соревновательной результативности команды в целом и вратарей в частности.

Ключевые слова: футбол, вратарь, юноши, игроки высокой квалификации, технико-тактические действия.

Степанюк В.В. Особливості ігрової діяльності воротаря у футболі. *Аналіз досліджень і публікацій показує, що проблема всебічної підготовки воротарів у футболі вивчалася, проте робіт присвячених характеристиці ігрової діяльності недостатньо. Тому, в роботі розглянуті і вивчені положення і висновки фахівців, в яких уточнюється зміст функцій вратаря в змагальній діяльності, вимоги до якості виконання техніко-тактичних дій, дається опис особливостей гри вратаря на сучасному етапі розвитку футболу. Використання даних техніко-тактичних рухових дій воротарів різної кваліфікації в навчально-тренувальному процесі забезпечить достовірне підвищення результативності команди у матчах у цілому і зокрема воротарів.*

Ключові слова: футбол, воротар, юнаки, гравці високої кваліфікації, техніко-тактичні дії.

V. Stepanyuc. Features of the game activity of the goalkeeper in football. *Modern football is characterized by sharp action, which ends, as a rule, with sudden and accurate blows, so goalkeepers need to use a wide arsenal of motor skills and skills for the successful defense of the gate. Reflection of unexpected and accurate strikes on the gate largely depends on the ability of the goalkeeper to predict his and enemy motor actions, choose a place in a timely manner and selflessly join the rival with the opponent. An important goal of the goalkeeper is to organize the attacking actions of his team.*

Analysis of studies and publications shows that the problem of comprehensive training of goalkeepers in football has been studied, but works devoted to the characterization of gaming activities are not enough. The theoretical significance of the work is to supplement the theory and methodology of sports training for goalkeepers with provisions and conclusions that clarify the meaning of the goalkeeper's functions in competitive activity, the requirements for the quality of performance of technical and tactical actions, describe the features of the game of the goalkeeper at the present stage of football development.